

Sygn. akt I ACa 814/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz (spr.)
Sędziowie :	SA Lucyna Świdowska-Pilis SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T.

przeciwko J. Z. i D. Z.

o ustalenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 19 lutego 2013 r., sygn. akt I C 449/12,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 814/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo Spółdzielni Mieszkaniowej (...) przeciwko J. Z. i D. Z. o ustalenie nieważności działanej przez nich dnia 26 sierpnia 1994 r. umowy, w wyniku której pozwana nabyła do swego majątku odrębnego wchodzące dotychczas w skład majątku wspólnego małżonków Z. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, z tym uzasadnieniem, że powódka nie ma w uzyskaniu takiego ustalenia interesu prawnego.

W apelacji od powyższego wyżej wyroku powódka zarzuciła obrazę art. 189 k.p.c. i w oparciu o ten zarzut wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i o zasądzenie na ich rzecz od powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odnieść musi skutek, nie do odparcia bowiem jest podniesiony o niej zarzut obrazy art. 189 k.p.c.

Art. 189 k.p.c. stanowi, że powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Użyte w tym przepisie sformułowanie „interes prawny” rozumieć należy szeroko, jako każdy interes oddziałujący na sferę praw osoby domagającej się ustalenia. Interes prawny na ogół istnieje zawsze, gdy występuje stan niepewności prawa, co do zasady zatem w każdym takim przypadku strona domagać się może wydania wyroku ustalającego. Od tej reguły istnieje jeden, za to istotny wyjątek: przyjmuje się powszechnie w orzecznictwie, że nie istnieje interes prawny w żądaniu ustalenia wtedy, gdy strona może interes ów zaspokoić w drodze wytoczenia powództwa o świadczenie. Na ten właśnie wyjątek powołał się Sąd Okręgowy wskazując, skądinąd trafnie, że powódka nie tylko może domagać się od pozwanych świadczenia należności wynikających z dysponowania przez ich oboje lub przez jedno z nich spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu użytkowego w jej zasobach, ale że wręcz z możliwości tej korzysta, a także że to w tych procesach kwestia ważności bądź nieważności umowy z 26 sierpnia 1994 r. przesłankowo jest (będzie) badana.

Uszło jednak uwagi Sądu Okręgowego, że dla uzasadnienia swego interesu prawnego powódka powoływała się nie tylko na konieczność prawidłowego ukształtowania podmiotowego ewentualnych procesów o świadczenie należności wynikających z władania lokalem, ale i na inne przesłanki, w tym na przykład na konieczność prowadzenia stosownych rejestrów (mających odzwierciedlać rzeczywisty stan prawny) oraz na ciążyący na niej obowiązek wydawania zaświadczeń poświadczających prawo do lokalu dla celów obrotu tym prawem oraz dla ewentualnego założenia księgi wieczystej. Tak rozumianego interesu powódki nie zaspokoi żaden wyrok zasądzający czy to od pozwanej, czy to od obojga pozwanych dowolne świadczenie.

Skoro Sąd Okręgowy zbadanie sprawy ograniczył do kwestii istnienia lub nieistnienia po stronie powodowej interesu prawnego i – jak wynika z wcześniejszych wywodów – wadliwie stwierdził brak tego interesu, nie rozpoznał istoty sprawy przez odmowę rozstrzygnięcia co do ważności umowy z dnia 26 sierpnia 1994 r., to zaś prowadzić musiało do uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, na podstawie okoliczności już ujawnionych lub ewentualnie dalszych, wykazywanych przez strony, oceni Sąd Okręgowy, czy złożonym przy zawieraniu umowy majątkowej małżeńskiej stron oświadczeniom można przypisać wadę w postaci pozorności, i w zależności od tej oceny rozstrzygnie o żądaniu pozwu. Rozstrzygając o kosztach procesu, będzie miał Sąd w przypadku oddalenia powództwa na uwadze to, że dotychczas zebrany w sprawie materiał zdaje się wskazywać na ukrywanie przez pozwanych (ze względów tylko im wiadomych) wynikającego z zawartej umowy zmienionego stanu prawnego, a także to, że bez racjonalnej (jak się wydaje) przyczyny zwielokrotnili oni koszty procesu przez korzystanie z przysługującego im prawa zlecenia obsługi prawnej dwom różnym pełnomocnikom.

Z powyższych względów na podstawie art. 386§4 k.p.c. i art. 108§2 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.